

Niko Soininen

Ympäristöoikeuden professori

Oikeustieteiden laitos, CCEEL, UEF//Water

EU:n ennallistamisasetusluonnoksen toimeenpano Suomessa

- 1 Asetusluonnoksen keskeiset lähtökohdat
- 2 Ennallistamisen kipupisteet nykylainsäädännössä
- 3 Kansallisen lainsäädännön kehittämisvaihtoehdot
- 4 Synteesimallin lähtökohdat
- 5 Synteesimallin muut oikeudelliset tekijät

1.1 Asetusluonnoksen keskeiset lähtökohdat

- Luontokadon hillintä ja **luonnon ennallistaminen**
 - "The EU Biodiversity Strategy [– –] underlined that **protection alone would not be enough: to reverse biodiversity loss, greater efforts are needed to bring nature back to good health across the EU, in protected areas and beyond.**" (COM(2022) 304 final, s. 2)
- **Oikeudellisesti sitovat tavoitteet**
 - "the proposal sets **multiple binding restoration targets and obligations** across a broad range of ecosystems. These measures should cover at least 20% of the EU's land and sea areas by 2030 and all ecosystems in need of restoration by 2050" (COM(2022) 304 final, s. 3)
 - Pääpaino ekosysteemien **hyvän tilan saavuttamisella**, mutta tietyin osin myös ekosysteemien **heikentämiskielto** (art. 4 ja 5)
- **Toimeenpanojärjestelmä**, jossa myös kansallinen lainsäädäntö keskeisessä roolissa
 - Art. 11 ja 12: **kansalliset ennallistamissuunnitelmat**

1.2 Asetusluonnoksen keskeiset lähtökohdat

”‘restoration’ means the process of actively or passively assisting the recovery of an ecosystem towards or to good condition” (art. 3.1(3))

- **Passiivinen (art. 1.2):**

- ”silleen jättäminen”
- Ratio: luonto hoitaa homman, jos alue jätetään aktiivisen käytön ulkopuolelle
- Keinot: aluesuojelu (Ennallistamisaikataulu määrittää (2030, 2040, 2050), miten ”hyviä” alueiden pitää olla ekologisesti

- **Aktiivinen (art. 1.1):**

- ”luonnon parantaminen”
- Ratio: luonto ei palaudu ilman ihmisen avustusta
- Keinot: toimenpiteet, joilla tuodaan luontoa takaisin; riittävät oikeudelliset velvoitteet ja mahdollisuudet ympäristölainsäädännössä

2 Ennallistamisen kipupisteet nykyainsäädännössä

- **Kokonaiskuvan ja kunnianhimon puute**

- Kansallisesti ei vielä riittävän konkreettisia tiedontuotanto- ja suunnittelujärjestelmiä ennallistamistavoitteiden toimeenpanemiseksi (vrt. art 11 ja 12)
- Aluesuojelukeinot nyt ennen kaikkea luonnonsuojelulaissa tai pistemäisesti muissa laeissa, mikä ei ohjaa riittävällä tavalla ennallistamisen kokonaiskuvaa

- **Aukot**

- Ennallistamiseen ei selkeitä velvoitteita muutoin kuin pistemäisesti (esim. vapaaehtoisessa ennallistamisen hyvittämissäntelyssä, LSL 99 §)

- **Lainsäädännön sopeutumattomuus**

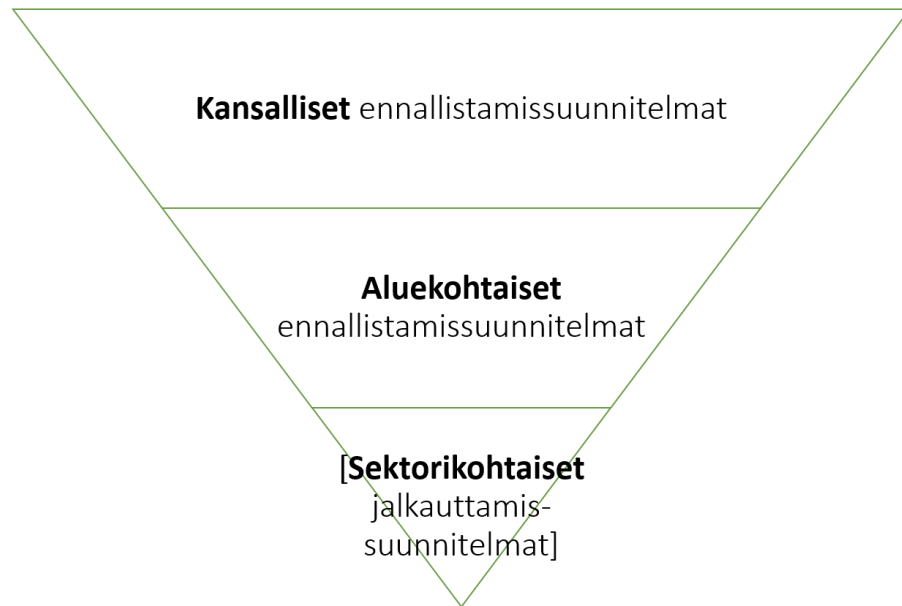
- Esim. VL 3:22 ja 3:22 rajoittavat mahdollisuuksia toteuttaa aktiivisia ennallistamistoimia virtavesissä koko Suomen tasolla

3 Kansallisen lainsäädännön kehittämisehdot

1. Muutoksia olemassa olevaan ympäristölainsäädäntöön
2. Ilmastolakia vastaava, suunnitelmia ohjaava ja koordinoiva luontolaki
3. Kaikkea alueiden ja luonnonvarojen käyttöä ohjaava aineellinen luontolaki
4. Synteesimalli, jossa piirteitä em. kolmesta vaihtoehdosta

4 Synteesimallin lähtökohdat

- Tarvitaan **luontolaki koordinoimaan** ennallistamisen kokonaiskuvaa (vähintään ilmastolakia vastaavasti)
- Lakiin sisältyisi muun ohella:
 - ennallistamisasetuksen liitteiden tietotarpeisiin vastaava, konkreettinen **tiedontuotantojärjestelmä**
 - Luontokadon hillinnän ja luonnon ennallistamisen **suunnittelujärjestelmä**

5 Synteesimallin muut oikeudelliset osatekijät

- Olisivatko lain tavoitteet velvoittavia? Ketä laki velvoittaisi?
- Miten lain tiedontuotanto ja suunnittelu kanavoituisi muiden lakien alaisuudessa tehtävään päätöksentekoon?
- Kenellä olisi valitusoikeus lain nojalla tehtävistä päätöksistä?
- Kenen vastuulla lain valmistelu ja toimeenpanon ohjaus olisi?
 - Ajallisesti on mahdollista valmistella ensin ilmastolain kaltainen viranomaistoimia koordinoiva suunnittelulaki ja tämän jälkeen alkaa kanavoida suunnitelmia toimeenpanovelvoitteiksi

niko.soininen@uef.fi
@Niko_Soininen

